

„Setkávání a výstavy – projekt spolupráce muzeí Mylau a Aš“

„Begegnung ausstellen - Ein Kooperationsprojekt der Museen Mylau und Aš“

Muzejní pedagogický projekt Museumspädagogische Projekt

Koncepce expozice/ Konzeption die Expozition

Projekt „Setkávání a výstavy – projekt spolupráce muzeí Mylau a Aš“ byl spolufinancován z prostředků Evropské unie: Operační program Přeshraniční spolupráce Cíl 3 Česká republika - Svobodný stát Sasko 2007 – 2013.

Das Projekt Begegnung ausstellen - Ein Kooperationsprojekt der Museen Mylau und Aš wird von der Europäischen Union, Ziel 3 Tschechische Republik - Freistaat Sachsen 2007 – 2013 mitfinanziert.

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung: Investition in Ihre Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti

Ziel 3 | Cíl 3

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
2007-2013. www.ziel3-cil3.eu

Cíle projektu:

- Cílem projektu je podpořit vzájemnou spolupráci obou muzeí a vytvořit jim podmínky pro tuto spolupráci. Tato se zaměřuje na zpracování a prezentaci společných témat, hlavně reformace.
- Dalším cílem projektu je představit žákům a žákyním muzejní práci a historii obou regionů. Žáci a žákyně se v rámci projektu naučí pracovat i za podmínek, kdy partner není z místa a navíc mluví jinou řečí. Komunikačním jazykem je angličtina, takže žáci a žákyně vyzkouší své teoretické znalosti tohoto jazyka v praxi.

Ziele des Projekts:

- Das Projekt setzt sich zum Ziel, gemeinsame Zusammenarbeit beider Museen zu unterstützen und Bedingungen für diese Zusammenarbeit zu schaffen. Diese konzentriert sich auf Verarbeitung und Vorstellung gemeinsamer Themen, insbesondere der Reformation.
- Das Projekt setzt sich weiter zum Ziel, museale Arbeit und Geschichte beider Regionen Schülern und Schülerinnen vorzustellen. Die Schüler und Schülerinnen lernen im Rahmen des Projekts unter Bedingungen zu arbeiten, wo der Partner aus einem anderen Ort stammt, und außerdem eine andere Sprache spricht. Sie sprechen Englisch untereinander, d.h. die Schüler und Schülerinnen können ihre theoretischen Kenntnisse dieser Sprache in der Praxis überprüfen.

Spolupracující subjektu na projektu / Zusammenarbeitende Subjekte auf dem Projekt:

Obsah/ Inhalt:

- 1) *Počátky české reformace a Mistr Jan Hus*
- 1) *Anfänge der böhmischen Reformation und Meister Jan Hus*

- 2) *Ašská farnost od počátků do reformace*
- 2) *Ascher Pfarrei – von der Entstehung bis zur Reformation*

- 3) *Páni Zedtwitzové a nová víra*
- 3) *Die Herren von Zedtwitz und der neue Glaube*

- 4) *Boj o víru*
- 4) *Glaubenskampf*

- 5) *Boj o nezávislost*
- 5) *Unabhängigkeitskampf*

Komentář/ Kommentar:

Společný muzejní pedagogický projekt (výstava) vycházel ze spolupráce škola a muzeí. Výstupem byla výstava na téma reformace na Ašsku a jihozápadním Sasku.

Das gemeinsame Museumspädagogische Projekt (Ausstellung) ist aus der Zusammenarbeit der Schulen und Museen ausgegangen. Die Ausstellung mit dem Thema Reformation in dem Ascher Ländchen und in Südwesten Sachsen wurde das Ergebnis des Projektes.

Loga:

Muzeum Aš

Museum Burg Mylau

Grundschule Aš

Škola z Mylau

1) Počátky české reformace a Mistr Jan Hus

Ačkoli je reformace neodmyslitelně spjata se jménem Martina Luthera, který v roce 1517 zveřejnil ve Wittenbergu svých 95 tezí, je třeba hledat její základ o několik desítek let dříve. Za prvního reformátora bychom mohli bezesporu považovat Angličana Jana Viklefa († 1384), který se důkladným studiem Bible a jejím výkladem dostal do sporu s Římem. Jeho největším činem byl překlad Písma svatého do angličtiny. Přestože byl katolické církvi trnem v oku a ona se jej snažila všemožně odvrátit od jeho „bludů“ a usilovala o jeho život, dožil se poměrně vysokého věku 63 let. Někteří jeho následovníci tolik štěstí neměli.

Viklefovy spisy se v zemích Koruny české začaly šířit hlavně době, kdy žil Jan Hus, který z nich čerpal a seznamoval s nimi své stoupence. Mistr Jan Hus však nebyl prvním reformátorem na našem území. V roce 1363 byl do Čech pozván králem českým a císařem římským Karlem IV. Konrád Waldhauser. Přijal místo v Litoměřicích, odkud se později odstěhoval do Prahy. Nejdříve kázal v kostele svatého Havla a později v Týnském chrámu Matky Boží na Staroměstském náměstí (před místní farou je pohřben). Svá kázání vedl v němčině. Dostal se do sporu s dominikány, neboť kritizoval žebravé řády. Celý spor urovnal pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic (díky němu mohl Waldhauser bez problémů kázat až do své smrti). Waldhauser inspiroval dalšího z reformních kazatelů, kterým byl Jan Milíč z Kroměříže. Ten zpočátku působil jako notář české královské kanceláře, ale do mysli Pražanů se zapsal především svými kázáními, která mu získala velkou popularitu. Je považován za největšího reformního kazatele 14. století. Kázal v češtině a žil asketickým způsobem života. Jeho učení převzal a navázal na něj Matěj z Janova, který byl Milíčovým žákem. Odvrátil se však od asketismu. Studoval ve Francii. Kázal v Praze. Jeho kázání byla však vedena v latinském jazyce, aby se co nejvíce přiblížil hlavně učencům. V roce 1388 byl donucen svá učení odvolat, což také udělal. Zemřel o pět let později. Jan Milíč měl velký vliv i na dalšího představitele české reformace, kterým byl Tomáš Štítný ze Štítného. Pocházel z chudého šlechtického rodu. Zabýval se překladatelskou a spisovatelskou činností. Po svatbě pobýval na svém statku ve Štítném. Po smrti své ženy se trvale usadil v Praze (bydlel v domě vedle Betlémské kaple). Překládal převážně latinská díla (dlužno dodat, že jeho překlady byly velmi volné a mnohdy obsahovaly jeho vlastní myšlenky). Ve svých kázáních a spisech se zaměřoval na náboženské otázky (psal česky).

Mistr Jan Hus je nejznámějším českým kazatelem a reformátorem církve vůbec. Na jeho učení navázala spousta jeho žáků a následovníků. Mezi nimi byl i v úvodu zmiňovaný Martin Luther. Jan Hus se narodil v jihočeském Husinci, odkud docházel do Prachatic do školy. Později studoval na pražské univerzitě. Koncem 14. století začal na této škole působit jako učitel. Zde také přijal kněžské svěcení. Od roku 1402 začal kázat ve známé Betlémské kapli, která vznikla díky kupci Janu Křížovi a rytíři Hanušovi z Müllheimu. První z nich poskytl pozemek na stavbu kaple, která byla financována právě rytířem Hanušem. Do historie pražské univerzity se Hus zapsal Dekretem Kutnohorským, který vyřešil poměry na univerzitě ve prospěch Čechů. (Dekret znamenal obrovský odliv zahraničních studentů z pražské univerzity.) Husovi se od počátku nelíbil stav katolické církve. Papežské schizma rozdělovalo celou Evropu. Ačkoli se církev snažila situaci řešit, nebyla úspěšná. Hus otevřeně vystupoval proti zlořádům církve, proti jejímu bohatství, neřestnému životu apod. Tvrdě odsoudil prodávání odpustků. Svá kázání vedl Jan Hus v češtině, čímž své názory přiblížil prostým lidem. Díky tomu se k nim dostal i český výklad Písma svatého. Katolická církev nemohla nečinně přihlížet Husově činnosti, což vedlo k tomu, že papež Jan XXIII. uvrhl Husa do klatby a nad místy, kde kazatel pobýval, byl vyhlášen interdikt (nesměly se poskytovat základní církevní svátosti). Naštěstí měl v Čechách Jan Hus dostatek přátel, kteří mu poskytli útočiště navzdory hrozbám papeže a jeho přísluhovačů. V roce 1413 pobýval pod ochranou Jana z Ústí na jeho Kozím Hrádku, odkud se tajně vrátil do Prahy. Později pobýval na hradě Krakovci, odkud také odjel na koncil do Kostnice. Kostnický koncil se nesešel kvůli Husovi a jeho učení, ale jeho hlavním cílem bylo vyřešit papežské schizma. Husův proces byl v tomto světle podružný. Jan Hus obdržel glejt císaře Zikmunda s pozváním na kostnický koncil na podzim roku 1414. Přes varování přátel se vydal na cestu, protože se domníval, že mu bude umožněno vést s učenými církevními hodnostáři disputaci. Jan Hus byl před koncilem kardinálů vyslýchán několikrát. Poslední měsíce svého života byl držen ve vězení. Než byl proces s Husem ukončen, vyhrotily se spory mezi papeži. Jan XXIII. se zřekl své papežské funkce, následně uprchl a poté své zřeknutí opět odvolal. Právě události kolem Jana XXIII. poutaly více pozornosti než Husův proces. Teprve když byl papež sesazen, vrátil se koncil i k Husově kauze. Mistr Jan Hus byl opět několikrát požádán, aby svá učení odvolal, avšak bez úspěchu. Osud Jana Husa se zpečetil 6. července 1415, kdy byl Jan Hus přiveden na hranici a jako kacíř upálen. Jeho popel byl následně vhozen do Rýna. Církev se obávala, že by si Husovi stoupenci udělali z jeho hrobu poutní místo. Smrt Mistra Jana Husa vyvolala v

Čechách veliký rozruch a v podstatě zažehla budoucí husitskou revoluci, která se rozhořela několik let po kazatelově smrti. Učení Jana Husa neupadlo zcela v zapomnění. Bylo oprášeno a na něj navázáno na počátku 16. století Martinem Lutherem.

V Čechách se reformní myšlenky uchytily u utrakvistů. Ti byli stoupenci utrakvistického hnutí, které se na našem území rozšířilo po husitských válkách a trvalo až do bitvy na Bílé Hoře v roce 1620, která znamenala příchod protireformace. Utrakvismus pochází z latiny a znamená pod obojí způsobou (lat. sub ultraque specie). Pozdější novoutrakvisté přijali také Lutherovy reformní myšlenky.

Husovy myšlenky se dostaly i do učení Jednoty bratrské, která se začala formovat po skončení husitských válek před nástupem Jiřího z Poděbrad na český královský trůn. V té době hledala církev podobou cestu ke kompromisu s katolickou církví. Čelným představitelem byl husitský teolog Jan Rokycana. Bratrská církev byla též ovlivněna učením Petra Chelčického. Oficiálně byla založena v Kunvaldu roku 1457 bratrem Řehořem (Řehoř Krajčí – příslušník chudé šlechty a laický bratr kláštera Na Slovanech v Praze).

1) Anfänge der böhmischen Reformation und Meister Jan Hus

Obwohl die Reformation mit dem Namen Martin Luther, der im Jahre 1517 in Wittenberg seine 95 Thesen veröffentlichte, untrennbar verbunden ist, muss man nach ihren Wurzeln einige Jahrzehnte früher suchen. Zweifelsohne könnten wir den Engländer John Wyclif (+ 1384) für den ersten Reformator halten, der mit seinem eingehenden Studium der Bibel und ihrer Auslegung in einen Streit mit Rom geriet. Sein größtes Werk war die Übersetzung der Heiligen Schrift ins Englische. Obwohl er für die katholische Kirche einen Dorn im Auge bedeutete und sie versucht war, ihn mit aller Gewalt von seiner „Irrlehre“ oder „Ketzerie“ abzuhalten – und sogar nach seinem Leben trachtete – erreichte er das verhältnismäßig hohe Alter von 63 Jahren. Einige seiner Nachfolger hatten nicht so viel Glück.

In den Ländern der Böhmisches Krone wurden Wyclifs Schriften vor allem zu Lebzeiten von Jan Hus verbreitet, dem sie als Gedankenquelle dienten, mit der er auch seine Anhänger vertraut machte. Magister Jan Hus war aber nicht der erste Kirchenreformer auf unserem Gebiet. Im Jahre 1363 wurde von Karl IV., dem böhmische König und römischen Kaiser, Konrad von Waldhausen nach Böhmen eingeladen. Er nahm eine Stelle in Leitmeritz (Litoměřice) an und siedelte später von dort nach Prag um. Zuerst predigte er in der Kirche St. Gallus und nachher in der Teynkirche (Kirche St. Maria vor dem Teyn) auf dem Altstädter Ring, vor deren Pfarrhaus er begraben liegt. Seine Predigten hielt er in deutscher Sprache ab. Er geriet in Streit mit den Dominikanern, weil er die Bettelorden kritisierte. Den ganzen Disput beendigte der Prager Erzbischof Ernst von Pardubitz, und so konnte Waldhauser dank seiner Intervention bis ans Ende seiner Tage problemlos predigen. Waldhauser inspirierte einen weiteren Reformprediger, und zwar Johann Militsch von Kremsier. Zuerst war der Ort seines Wirkens die Stelle des Notars der Böhmisches-Königlichen Kanzlei, aber ins Gedächtnis der Prager prägte er sich vor allem mit seinen äußerst populären Predigten ein. Er wird für den größten Reformprediger des 14. Jahrhunderts gehalten. Er predigte in Tschechisch und bevorzugte die asketische Lebensart. An seine Lehre knüpfte später Matthias von Janov an, einer der Schüler von Johann Militsch. Allerdings wandte sich dieser vom Asketismus ab. Er studierte in Paris, predigte in Prag und hielt seine Predigten in lateinischer Sprache ab, um vor allem den Gelehrten möglichst nahe zu kommen. Im Jahre 1388 wurde er gezwungen, seine Lehre zu widerrufen, was er auch tat. Fünf Jahre später starb er. Johann Militsch übte auch auf einen weiteren Vertreter der böhmischen Reformationsbewegung, den einem armen Adelsgeschlecht abstammenden Thomas von Stítné außerordentlich starken Einfluss aus. Dieser übersetzte und verfasste zahlreiche philosophische Schriften. Nach seiner Vermählung hielt er sich auf seinem Gutshof in Stítné auf. Nachdem seine Frau starb, wurde er in Prag ansässig und wohnte in einem Haus direkt neben der Bethlehemskapelle. Er übersetzte vorwiegend lateinische Werke (man muss aber erwähnen, dass seine Übersetzungen sehr frei abgefasst wurden und oftmals seinen eigenen Gedankengängen folgten). Seine Predigten und Schriften befassten sich mit religiösen Fragen. Geschrieben hat er auf Tschechisch.

Magister Jan Hus ist der berühmteste böhmische Prediger und Kirchenreformer überhaupt. An seine Lehren knüpften zahlreiche seiner Schüler und Nachfolger an. Unter Ihnen befand sich der schon in der Einleitung erwähnte Martin Luther. Jan Hus wurde im südböhmischen Husinec geboren und besuchte die Schule in der Bezirksstadt Prachatice. Später studierte er an der Prager Universität, wo er Ende des 14. Jahrhunderts begann, als Lehrer zu arbeiten. Hier wurde er auch zum Priester geweiht. Seit 1402 predigte er in der berühmten Bethlehemskapelle, für deren Entstehung man dem Kaufmann Jan Kříž und dem Ritter Johann von Mühlheim danken muss. Der erste von ihnen spendete das Grundstück, der zweite finanzierte

den Bau der Kapelle. Jan Hus trug sich in die Geschichte der Prager Universität durch sein Kuttenberger Dekret ein, mit dem die Verhältnisse an der Universität zugunsten der böhmischen Studenten gelöst wurden; es bedeutete einen riesigen Abzug der ausländischen Studentenschaft von der Prager Universität. Hus missfiel der Zustand der katholischen Kirche vom Anbeginn. Das päpstliche Schisma zerteilte das gesamte Europa. Obwohl die Kirche versuchte, die Situation in den Griff zu bekommen, verzeichnete sie keinerlei Erfolge. Hus trat öffentlich gegen die Missstände im Klerus, dessen Reichtum, dessen lasterhafte Lebensweise usw. auf. Er verurteilte auch den Ablassverkauf aufs Schärfste. Seine Predigten führte er in tschechischer Sprache und brachte dadurch seine Ansichten dem einfachen Volk näher. Dank dessen wurde auch die tschechische Auslegung der Heiligen Schrift für die einfachen Menschen zugänglich. Die katholische Kirche konnte seinem Tun nicht untätig zusehen, was dazu führte, dass Papst Johannes XXIII. Hus mit dem Großen Kirchenbann belegte und über den Orten, auf denen sich der Prediger aufhielt, Interdikt ausgerufen wurde (eine Untersagung, es durften keine grundlegenden kirchlichen Sakramente gewährt werden). Glücklicherweise besaß Jan Hus in Böhmen genug Freunde, die ihm trotz Drohungen des Papstes und seiner Handlanger eine Zufluchtsstätte boten. Im Jahre 1413 hielt er sich unter dem Schutz von Johann von Aussig auf seinem Koží Hrádek, von wo er heimlich nach Prag zurückkehrte. Später verweilte er auf der Burg Rothschoß. Von dort aus reiste er zum Konstanzer Kirchenkonzil, das nicht seinetwegen und aufgrund seiner Lehre zusammenkam, sondern um eine Lösung des päpstlichen Schismas zu erreichen. Die Einheit der Kirche sollte wiederhergestellt werden. Aus dieser Sicht war Jan Hus' Prozess zweitrangig. Er erhielt das Geleit vom König Sigismund mit der Einladung zu der Kirchenversammlung am Bodensee im Herbst 1414. Trotz mehrfacher Warnungen seiner Freunde machte er sich auf den Weg, weil er hoffte, mit den gelehrten Kirchenwürdenträgern Disputationen zu führen. Jan Hus wurde vor dem Konzil der Kardinäle mehrmals verhört. Die letzten Monate seines Lebens verbrachte er im Gefängnis. Bevor sein Prozess beendet wurde, spitzten sich die Streitigkeiten zwischen den Päpsten zu. Johannes XXIII. trat als Papst zurück, floh und widerrief dann seine Rücktrittsabsichten. Gerade das Geschehen um Johannes XXIII. zog mehr Aufmerksamkeit auf sich als Hus' Prozess. Erst als der Papst abgesetzt wurde, kam das Konzil auf den Fall Hus zurück. Der Prediger wurde erneut mehrmals aufgefordert, seine Lehre zu widerrufen – erfolglos. Sein Schicksal wurde am 6. Juli 1415 besiegelt, als er an den Scheiterhaufen gebracht und als Ketzer verbrannt wurde. Danach wurde seine Asche im Rhein versenkt, weil die Kirche befürchtete, seine Anhänger könnten sein Grab zur Wallfahrtsstätte machen. Sein Flammentod löste in Böhmen ein gigantisches Aufsehen aus und wurde im Grunde zur Initialzündung der zukünftigen hussitischen Revolution, die einige Jahre nach seinem Ableben aufloderte. Seine Lehre aber geriet nicht vollends in Vergessenheit. Zu Beginn des 16. Jahrhunderts wurde sie „abgestaubt“ und Martin Luther knüpfte an ihre Grundgedanken an.

Die Reformideen fanden in Böhmen bei den Utraquisten einen fruchtbaren Boden. Utraquismus ist eine gemäßigte Richtung der Hussiten, die das Abendmahl in beiderlei Gestalt (Brot u. Wein) forderten (lat. *sub utraque specie*). Die späteren Neu-Utraquisten nahmen auch Luthers Reformgedankengut an. Es handelte sich um eine Bewegung, die sich auf unserem Gebiet nach den Hussitenkriegen verbreitete und bis zur Schlacht am Weißen Berg im Jahre 1620 andauerte. Ihren Auswirkungen zufolge kam es zum Prozess der Gegenreformation.

Hus' Gedanken fanden ihren Weg auch in die Lehre der Jednota bratrská (Unitas Fratrum, Brüder-Unität, Böhmisches Brüder), die sich nach dem Ende der Hussitenkriege zu formieren begann, noch bevor Georg von Podiebrad den böhmischen Königsthron bestieg. Zu dieser Zeit suchte die utraquistische Kirche einen Weg zum Kompromiss mit der katholischen Kirche. Spitzenvertreter war der hussitische Theologe Johannes von Rokitzan. Die Unität der Böhmisches Brüder wurde auch von der Peter-von-Cheltschitz-Lehre beeinflusst. Offiziell wurde sie in 1457 in Kunwald vom Bruder Gregor gegründet (Bruder Řehoř Krajčí –Angehöriger eines armen Adelsgeschlechts und Laienbruder des Klosters Na Slovanech in Prag).

2) Ašská farnost od počátků do reformace

Ašsko - malé území, které se nachází ve Smrčinách - mezi Bavorskem, Saskem a Čechami. První lidé – kolonisté - přišli na Ašsko někdy na konci 12. nebo na začátku 13. století. S nimi přišla do oblasti i víra – katolická víra. V nové osadě si lidé nejspíše postavili malou kapli nebo kostelík a vedle kostela založili hřbitov. Tak začala vznikat ašská farnost, do které patřily nejen vesnice na české straně (Podhradí a Kopaniny), ale i vesnice na bavorské (Neuhausen, Schönwind, Lauterbach, Wildenau a Reichenbach) a saské (Elster a Adorf) straně. Tehdy totiž státní hranice v dnešním slova smyslu neexistovaly. Od roku 1270 dohlížel na ašskou farnost Řád německých rytířů, který dostal patronát nad ašským kostelem od vojty Heinricha z Plavna. Tento patronát si Řád německých rytířů udržel až do začátku reformace, tedy skoro 300 let. Územně pak spadala Aš, tak jako Selb, Brambach a Cheb, pod žezenské biskupství.

O mocenský vliv nad Ašskem bojovalo v průběhu 13. a 14. století více stran. Na území si činili nárok fojtové z Weidy, páni z Neuberger (Podhradí u Aše) nebo město Cheb. Ve sporech mezi jednotlivými stranami, které trvaly desetiletí, nakonec zvítězili pánové z Neuberger. A to díky diplomatickému tahu – v roce 1331 nabídl Albrecht z Neuberger své území českému králi Janu Lucemburskému. Ten tuto nabídku přijal a dal Albrechtovi území zpět jako přímé české léno, které navíc osvobodil od všech dávek a daní. Ašsko se tak dostalo pod přímou ochranu české koruny a páni z Neuberger si na to konto začali postupně budovat územní doménu s velmi autonomními rysy.

Boje mezi Chebem, který si chtěl udržet vliv nad Ašskem, a Neuberger, kteří zase chtěli uhájit své výsadní postavení v regionu, pokračovaly ale i po roce 1331. V průběhu století spory nabraly podoby až drobné války, kde nebylo výjimkou přepadání chebských měšťanů nebo únosy a vraždy. Nutno podotknout, že problém s chebskou rozpínavostí neměli jen Neubergerští, ale i další šlechtické rody v okolí. K všeobecnému smíru došlo až v roce 1386. Smírčí listiny za Neuberger podepsal Konrád z Neuberger.

V této době se ale dějinné působení rodu pánů z Neuberger na tomto světě chýlilo ke svému konci. Poslední mužský potomek rodu, již zmíněný Konrád z Neuberger, zemřel kolem roku 1394. Rodový majetek přešel na Konráda z Zedtwitz, manžela Konrádovy dcery Hedwigy z Neuberger. Konrád Zedtwitz a jeho potomci svědomitě spravovali a rozšiřovali svůj majetek na Ašsku po dlouhá staletí, až do roku 1945.

2) Ascher Pfarrei – von der Entstehung bis zur Reformation

Ascher Ländchen, ein kleines Gebiet mitten im Fichtelgebirge zwischen Bayern, Sachsen und Böhmen. Die ersten Siedler kamen irgendwann um das Ende des 12. oder zu Beginn des 13. Jahrhunderts hierher. Sie brachten auch ihre Religion mit – den katholischen Glauben. In einer kleinen Siedlung bauten sich die Menschen höchstwahrscheinlich eine kleine Kapelle oder eine kleine Kirche und gründeten daneben einen Friedhof. So begann die Entstehung der Ascher Pfarrei, zu der nicht nur die Dörfer auf der böhmischen Seite (Podhradí/Neuberg und Kopaniny/Krugsreuth), sondern auch die Dörfer auf der sächsischen Seite (Neuhausen, Schönwind, Lauterbach, Wildenau und Reichenbach) oder sächsische Siedlungen (Elster und Adorf) gehörten. Damals existierten nämlich keine Staatsgrenzen nach heutigem Verständnis. Seit 1270 wurde die Ascher Pfarrei vom Orden der Deutschen Ritter überwacht, der das Patronat über die Ascher Kirche vom Vogt Heinrich von Plauen bekam. Der Ritterorden behielt dieses Patronat bis zum Beginn der Reformation, das heißt fast 300 Jahre. Gebietsmäßig gehörte Asch, genauso wie Selb, Brambach und Eger unter das Regensburger Bistum.

Um den Einfluss der Vormachtstellung im Ascher Ländchen kämpften im Laufe des 13. und 14. Jahrhunderts mehrere Seiten. Die Vögte von Weida, die Herren von Neuberg oder die Stadt Eger – alle wollten ihre Ansprüche auf dieses Gebiet durchsetzen. In den Jahrzehnte andauernden Streitigkeiten zwischen den einzelnen Parteien trugen schlussendlich die Herren von Neuberg den Sieg davon. Und dies dank eines diplomatischen Zuges: Im Jahre 1331 bot Albrecht von Neuberg sein Land dem böhmischen König Johann von Luxemburg (auch Johann von Böhmen) an. Der Herrscher nahm dieses Angebot an und verlieh es als direktes böhmisches Lehen an Albert zurück. Dazu noch befreite er dieses Gebiet von allen Abgaben und Steuern. Das Ascher Ländchen kam so unter den direkten Schutz der Böhmisches Krone und die Herren von Neuberg begannen, stufenweise eine Gebietsdomäne mit äußerst autonomem Charakter aufzubauen.

Die Kämpfe zwischen Eger, das den Einfluss über das Ascher Ländchen nicht aufgeben wollte, und den Neuberger, die wiederum ihre privilegierte Stellung in der Region verteidigen wollten, hörten auch nach 1331 nicht auf. Im Verlauf der Jahrhunderte nahmen die Streitigkeiten die Form eines Kleinkrieges an;

dass Egerer Bürger überfallen wurden oder Entführungen und sogar Morde stattfanden war keine Ausnahme. Allerdings muss erwähnt werden, dass es nicht nur die Neuberger, sondern auch weitere Adelsgeschlechter aus der Gegend waren, die Probleme mit der Egerer Expansionspolitik hatten. Zur allgemeinen Schlichtung kam es erst im Jahre 1386. Die Schlichtungsurkunde wurde für die Neuberger von Konrad von Neuberg unterzeichnet.

Zu dieser Zeit neigte sich aber die historische Einflussnahme der Herren von Neuberg auf dieser Welt ihrem Ende zu. Der letzte männliche Nachkomme des Geschlechts, der oben erwähnte Konrad von Neuberg, starb um das Jahr 1394. Der Familienbesitz ging auf Konrad von Zedtwitz über, der mit Konrads Tochter Hedwig von Neuberg verheiratet war. Er und seine Nachkommen verwalteten und erweiterten ihr Eigentum im Ascher Ländchen jahrhundertlang gewissenhaft, bis zum Jahre 1945.

3) Páni Zedtwitzové a nová víra

Na začátku 16. století se rod pánů z Zedtwitz rozdělil do několika rodových linií – na neubergskou, kopaninskou a ašskou. Svými majetky ovládali nejen Ašsko, ale i sousední část Vogtlandu (jedna z částí Saska), kde jim patřil mimo jiné Elster a několik dalších statků, které za své věrné služby získal Jan z Zedtwitz na Kopaninách od saského kurfiřta Fridricha III. Moudrého.

Jan z Zedtwitz († 1555) měl štěstí na další významné osobnosti své doby – císaře Karla V. a doktora teologie Martina Luthera. Možná se s nimi i setkal nebo aspoň viděl na vlastní oči. Jako leník saského kurfiřta se právě on zúčastnil sněmu ve Wormsu. Ten se konal roku 1521. Lutherovy myšlenky byly v této době mezi lidem už velmi dobře známy. A to neuběhly ani čtyři roky od chvíle, kdy Luther ve Wittenbergu zveřejnil svých 95 tezí. Na luteránskou víru brzy přestoupilo mnoho zedtwitzských sousedů, jak ve Vogtlandu a Frankách, tak v Čechách. Samotný Jan přestoupil na novou víru někdy v polovině 30. let 16. století. Jestli tak učinil i jeho starší bratr Jindřich z Zedtwitz, sídlící na Neubergeru, není přesně známo. Jisté ale je, že jeho syn Eustach (†1559) a Eustachova manželka Anna von Witzleben († 1572) již luteránskou víru vyznávali.

Se změnou víry ašského panstva se celkově změnilы církevní poměry na Ašsku. Řád německých rytířů, který se staral o duchovní život na Ašsku skoro 300 let, opustil kostel sv. Ludvíka a svou komendu. Patronát nad ašským kostelem přešel na pány z Zedtwitz, kteří tento drželi až do roku 1869. Zedtwitzové tímto získali právo na svém panství jmenovat duchovní a učitele nebo určovat způsob mše. Dohled nad církevním životem a nad školstvím následně svěřili do rukou ašského faráře, kterému proto náležel titul „vrchní farář a kantor“. Mimochodem - z komendy, sídla řádových bratří, se stala evangelická fara. První evangelický duchovní – pastor – přišel do Aše roku 1552. Jmenoval se Johann Krüger.

3) Die Herren von Zedtwitz und der neue Glaube

Zu Beginn des 16. Jahrhunderts teilte sich das Geschlecht der Herren von Zedtwitz in verschiedene Familienstämme – in die Neuberger, die Krugsreuther und die Ascher Linie. Mit ihrem Besitz beherrschten sie nicht nur das Ascher Ländchen, sondern auch das benachbarte Vogtland. Dort gehörten ihnen Elster und einige andere Güter, die der Krugsreuther Johann von Zedtwitz vom sächsischen Kurfürsten Friedrich III. dem Weisen für seine treuen Dienste bekam.

Johann von Zedtwitz († 1555) konnte sich glücklich schätzen, dass zu seiner Zeit weitere bedeutende Persönlichkeiten lebten, denen er vielleicht sogar begegnete oder die er zumindest mit eigenen Augen sehen konnte – Kaiser Karl V. und Doktor der Theologie Martin Luther. Als Lehnsmann des sächsischen Kurfürsten nahm gerade er im Jahre 1521 am Reichstag zu Worms teil. Luthers Gedanken waren zu dieser Zeit unter den Menschen schon sehr gut bekannt. Dabei waren nicht einmal vier Jahre vergangen, seit Luther in Wittenberg seine 95 Thesen veröffentlichte. Viele der Zedtwitzer Nachbarn im Vogtland und Franken als auch in Böhmen traten bald zum lutherischen Glauben über. Selbst Johann konvertierte irgendwann Mitte der 30. Jahre des 16. Jahrhunderts zum neuen Glauben. Ob dies auch sein älterer Bruder Heinrich von Zedtwitz tat, der seinen Sitz am Neuberg hatte, ist nicht genau bekannt. Sicher ist aber, dass sich sein Sohn Eustach (†1559) und Eustachs Ehefrau Anna von Witzleben († 1572) schon zum lutherischen Glauben bekannten.

Durch die Änderung des Glaubens der Ascher Herrschaft veränderten sich auch die kirchlichen Verhältnisse im Ascher Ländchen insgesamt. Der Orden der Deutschen Ritter, der sich beinahe 300 Jahre um das geistliche Leben in diesem Gebiet kümmerte, verließ die St. Ludwig Kirche und seine Kommende. Das Patronat über die Ascher Kirche ging auf die Herren von Zedtwitz über, die es bis zum Jahre 1869 innehatten. Die Zedtwitzer gewannen damit das Recht, in ihrer Herrschaft Geistliche und Lehrer zu

benennen und die Art der Messe zu bestimmen. Die Aufsicht über das Kirchenleben und Schulwesen oblag den Händen des Ascher Pfarrers, dem deswegen der Titel „Oberpfarrer und Oberlehrer“ gebührte. Nebenbei gesagt – aus der Kommende, dem Sitz der Ordensbrüder, wurde das evangelische Pfarrhaus. Der erste Geistliche, ein Pastor, kam nach Asch im Jahre 1552. Sein Name war Johann Krüger.

4) Boj o víru

Podle zásady „koho vláda, toho víra“ se luteránská víra na Ašsku v 2. polovině 16. století šířila zcela nerušeně. A to i po tom, co ve zbytku Evropy začala zuřit třicetiletá válka (1618 – 1648). Ferdinand II., římský císař a český král, nechal navíc roku 1621 ze země vyhnat všechny protestantské duchovní.

Ašska se ale dění ve zbytku země a Evropy jakoby vůbec netýkalo. V Aši si protestanté o první adventní neděli roku 1622 vysvětili nový, větší kostel, zasvěcený sv. Trojici. Ten postavili na místě dřívějšího katolického kostela sv. Ludvíka. V novém kostele si mohlo sednou 880 lidí.

Ašští a chebsští evangelíci žili v poklidu až do roku 1628. To se ale změnilo 17. září 1628, kdy do Chebu dorazila císařská reformační komise. Již tři dny na to, 20. září, museli opustit své farnosti pastoři z celého Chebska. Ašsko zůstalo stranou pozornosti. Ale jen do 28. září. V tento den musel před reformační komisí předstoupit i tehdejší pán zedtwitzského panství Jan Jindřich. Dostal jasný příkaz – vyhnat z Aše evangelické duchovní a místo nich povolal katolického kněze. On sám a jeho tehdy nezletilí bratři mají buď přestoupit na katolickou víru nebo prodat svůj majetek a do dvou měsíců se vystěhovat ze země. Zedtwitz se sice snažil oponovat tím, že on a jeho příbuzní nemají podobné postavení jako Čechy nebo Chebsko. On není ani vazal, ani držitel zástavy, ale lenní pán, roven rytířům franckým a dalším, říši nepodléhajícím. Dokonce se za něj u císaře přimluvili saský kurfiřt a bayreuthský markrabě. Bezvýsledně. Evangeličtí pastoři museli Ašsko opustit a na jejich místo přišel katolický kněz Kaspar Degenmeyer. Lidé se s tímto stavem vypořádali po svém: bohoslužby se v Aši konaly i nadále, ke křtu a ke svatému přijímání se chodilo do sousedních bavorských nebo saských vesnic. Zedtwitzové si na svém zámku v Kopanínách dokonce nechali svého domácího pastora Johanna Schönigera.

Jistá změna nastala po tom, co Sasové vpadli roku 1631 do Čech – Degenmeyer opustil Aš. Zedtwitzové žádného jiného katolického kněze do Aše nepovolali. Neodvážili se ale povolati ani evangelického pastora. Mezi Zedtwitzi a císařem vznikl vleklý právní spor, ve kterém šlo o to dokázat, zda jsou Zedtwitzi požadovaná privilegia platná nebo nikoliv. Situaci vyřešila až „velká politika“. Na základě výsledku Vestfálského míru (rok 1648) povolali Zedtwitzové roku 1649 do Aše dva evangelické duchovní. O deset let později se stabilizovalo i státoprávní postavení Zedtwitzů – císař Leopold jim potvrdil všechna dosavadní práva a privilegia, tedy i říšskou nezávislost zedtwitzského panství.

4) Glaubenskampf

Nach dem Prinzip „wessen Regierung, dessen Glaube“ verbreitete sich der lutherische Glaube in der 2. Hälfte des 16. Jahrhunderts im Ascher Ländchen vollkommen ungehindert. Und dies auch, nachdem im Rest von Europa der Dreißigjährige Krieg (1618 – 1648) zu wüten begann. Ferdinand II., römischer Kaiser und böhmischer König, ließ noch dazu im Jahre 1621 alle protestantischen Geistlichen aus dem Land fortjagen.

Es schien, als ob das Geschehen im restlichen Land und Europa das Ascher Ländchen gar nicht betreffen würde. In Asch segneten die Protestanten am ersten Adventsonntag des Jahres 1622 eine neue, größere Kirche ein, die der Hl. Dreifaltigkeit geweiht wurde. Sie erbauten sie an der Stelle der ehemaligen katholischen Kirche St. Ludwig. In der neu entstandenen Kirche fanden 880 Menschen einen Sitzplatz.

Die Ascher und Egerer Protestanten lebten ruhig bis zum Jahr 1628. Der Friede wurde am 17. September des gleichen Jahres gestört, als in Eger die kaiserliche Reformationskommission eingetroffen war. Schon drei Tage später, am 20. September, mussten die Pastoren aus dem gesamten Egerland ihre Pfarreien verlassen. Das Ascher Ländchen blieb außerhalb des Augenmerks, allerdings nur bis zum 28. September. An diesem Tag musste auch der damalige Herr der Zedwitzer Herrschaft, Johann Heinrich, vor die Reformationskommission treten. Er bekam einen klaren Befehl – die evangelischen Geistlichen aus Asch zu vertreiben und an deren Stelle einen katholischen Priester zu berufen. Er selbst und seine damals minderjährigen Brüder sollten entweder zum katholischen Glauben übertreten oder ihr Eigentum verkaufen und innerhalb von zwei Monaten das Land verlassen. Zedtwitz versuchte zwar mit dem Argument zu widersprechen, er und seine Verwandtschaft hätten eine andersartige Position als Böhmen oder Egerland inne. Er wäre weder Vasall noch Pfandhalter, sondern ein Lehnherr, den fränkischen Rittern und Anderen

gleich, die dem Reich nicht unterlagen. Sogar der sächsische Kurfürst und der Bayreuther Marktgraf sprachen für ihn beim Kaiser vor - erfolglos. Die evangelischen Pastoren mussten das Ascher Ländchen verlassen, und der katholische Pfarrer Kaspar Degenmeyer nahm ihren Platz ein. Die Bevölkerung wurde damit auf ihre eigene Weise fertig: der Gottesdienst fand auch weiterhin in Asch statt, zur Taufe oder Kommunion ging man in die benachbarten bayerischen oder sächsischen Dörfer. Die Zedtwitzer behielten auf ihrem Schloss in Krugsreuth sogar ihren Hauspastor Johann Schöniger.

Eine gewisse Veränderung trat ein, nachdem die Sachsen im Jahre 1631 in Böhmen einfielen – Degenmeyer verließ Asch. Die Zedtwitzer beriefen keinen anderen katholischen Pfarrer mehr nach Asch. Sie wagten es aber auch nicht, einen evangelischen Pastor ins Ländchen zu holen. Zwischen ihnen und dem Kaiser entstand ein zäher Rechtsstreit, in dem es um den Beweis ging, ob die von den Zedwitzern eingeforderten Privilegien gültig waren oder nicht. Die Situation wurde erst von der „hohen Politik“ gelöst. Aufgrund des Resultats des Westfälischen Friedens (1648) beriefen die Zedtwitzer 1649 zwei evangelische Geistliche nach Asch. Zehn Jahre später stabilisierte sich auch die staatsrechtliche Stellung der Zedtwitzer – Kaiser Leopold bestätigte ihnen die gesamten bisherigen Rechte und Privilegien, das heißt auch die Unabhängigkeit der Zedwitzer Herrschaft vom Reich.

5) Boj o nezávislost

Zedtwitzové ve vleklých bojích 1. poloviny 17. století uhájili svou náboženskou svobodu, ale čekal je další boj. Boj o právní nezávislost jejich panství, kterou jim sice císař Leopold I. potvrzením starých privilegií zaručil, ale kterou se jeho nástupci snažili v průběhu 18. století zrušit.

Ašsko se postupně z následků třicetileté války hospodářsky vzchopilo. Postupem doby se vyrovnal i počet obyvatel na úroveň předválečné doby, dokonce začal počet obyvatel růst. K tomu dopomohl i příliv evangelických věřících, kteří se kvůli své víře na Ašsko uchýlovali z jiných částí země. Proto bylo na počátku 40. let 18. století rozhodnuto, že na místě kostela, postaveného v roce 1622, bude postaven nový a hlavně prostornější svatostánek. Se stavbou začali ašští mistři 12. června roku 1747. Již za dva roky, na první adventní neděli roku 1749, byl nový kostel vysvěcen. Zsvěcen byl, tak jako předchozí kostel, svaté Trojici. Oltář, křtitelnice a čtecí pult vyřezal v letech 1754 až 1756 mistr Joh.(ann)Simon Zeidler z Doubravy u Aše. Podle kostelního „zasedacího pořádku“ v kostele sedělo 2 800 věřících, k tomu se přidalo dalších 500 v privátních emporách a další, kteří stáli v širokých uličkách mezi lavicemi. Kostel tak pojmul až na 5 000 věřících.

Tak jako přirozeně narůstal počet obyvatelstva Ašska, tak se přirozeně rozrůstal i rod pánů z Zedtwitz. Tím došlo k přílišnému drobení rodového majetku mezi jednotlivé rodové větve. Zedtwitzové postupně ztráceli svou schopnost chránit své panství vůči „vnějším vlivům“. Bylo jich hodně a jakákoli dohoda mezi jednotlivými příbuznými se stávala časem dosti složitou záležitostí, čehož v 18. století využili Habsburkové ve své centralizační snaze a připravili Zedtwitze o jejich autonomní postavení v rámci habsburské monarchie. K tomu dopomohlo i postupné pronikání katolické víry do kdysi ryze evangelické oblasti. Vliv na to měly povětšinou manželky pánů z Zedtwitz a jejich „fraucimor“, které katolickou víru vyznávaly. Díky jejich působení ne jeden Zedtwitz konvertoval nebo aspoň katolickou víru toleroval.

Roku 1724 nabídl Antonín Josef, majitel na Aši, ašský zámek české koruně jako zvláštní ženské léno. Jelikož on sám byl posledním mužským dědicem ašské větve a s manželkou Emilií z Hertenbergu, přísnou katoličkou, měl „jen“ dvě dcery, musel podniknout tento krok, aby jeho majetek dcery zdědily. Jinak by majetek přešel na jeho bratrance z Krásné. Císař Karel VI. neměl proti tomuto kroku námitky, sám byl v podobné situaci - neměl mužského dědice, ale pouze dcery. V lenním listu ze 4. ledna 1724 prohlásil „zámek St. Niklasberg“ (část Aše) za svobodné alodium, děditelné i po přeslici s tím, že jeho majitel musí přát katolické víře. Na „Niklasu“ byla nejprve založena kaple, následně i katolický kostelík, zasvěcený sv. Mikuláši.

Další, a poslední, boj Zedtwitzů o nezávislost na Habsburcích trval 40 let a skončil vydáním tzv. Temperamentních bodů v roce 1775. Vše se točilo okolo vybírání daní. Zedtwitzové odmítali tyto daně vybírat a platit. Spor se táhl léta. V roce 1757 uznala císařovna Marie Terezie Zedtwitzům tato práva: mohou se nazývat říšskými rytíři a mohou si ponechat evangelickou víru. Na druhou stranu jim ale zakázala studia na saských univerzitách, zakázala jim styk se saskou konzistoří a nařídila sloučení s Chebskem. Většina Zedtwitzů tyto podmínky odmítla a dál rebelovala. Marie Terezie na to odpověděla vojenským obsazením Ašska (rok 1765). Zedtwitzům nepomohla ani četná právníková pojednání, která posílali do Prahy

a Vídně. Nebylo to nic platné. Ekonomický dopad celého sporu byl katastrofální. Zedtwitzové velmi zchudli, což je přimělo přijmout císařovny požadavky. Ty byly definovány v tzv. Temperamentních bodech, dokumentu, vydaném 10. března 1775. Císařovna osvobodila Zedtwitze od daní, ale ne od cel, zavedla solný a tabákový monopol rakouských zemí, zaručila jim zeměpanskou ochranu a svobodu vyznání a povolila zřídit evangelickou konzistoř (vlastní evangelický správní úřad).

Staletá zedtwitzská nezávislost Ašska vzala za své, ale evangelická víra se na Ašsku mohla vyznávat dál – až do dnešních dob.

5) Unabhängigkeitskampf

Die Zedtwitzer behaupteten sich in langwierigen Kämpfen in der ersten Hälfte des 17. Jahrhunderts, um ihre religiöse Freiheit zu erhalten, hatten aber noch einen anderen Kampf vor sich: den Kampf um die rechtliche Unabhängigkeit ihrer Herrschaft, die ihnen Kaiser Leopold I. durch die Bestätigung der alten Privilegien zwar garantierte, die aber seine Nachfolger versuchten, im Verlauf des 18. Jahrhunderts aufzuheben.

Das Ascher Ländchen erholte sich allmählich wirtschaftlich von den Folgen des Dreißigjährigen Krieges. Im Laufe der Zeit pendelten sich auch die Einwohnerzahlen auf das Niveau der Vorkriegszeit ein, die Anzahl der Einwohner begann sogar zu steigen. Dazu half auch der Zustrom evangelischer Gläubiger, die aufgrund ihrer Religionszugehörigkeit aus anderen Teilen des Landes ins Ascher Ländchen flüchteten. Deswegen wurde zu Beginn der 40. Jahre des 18. Jahrhunderts entschieden, dass an der Stelle der 1622 erbauten Kirche ein neues, vor allem geräumigeres Gotteshaus errichtet wird. Mit den Bauarbeiten begannen die Ascher Meister am 12. Juni 1747. Schon nach zwei Jahren, am ersten Adventsonntag 1749, wurde die neue Kirche eingeweiht – und wie die vorherige Kirche, wurde sie der Hl. Dreifaltigkeit geweiht. Den Altar, das Taubecken und das Lesepult schnitzte in den Jahren 1754 bis 1756 Meister Johann Simon Zeidler aus Grün bei Asch. Nach der kirchlichen „Sitzordnung“ konnten in der Kirche 2 800 Gläubige Platz nehmen, dazu kamen noch weitere 500 in den privaten Emporen und viele, die in den breiten Gängen zwischen den Bänken standen. Die Kirche fasste bis an die 5 000 Personen.

So natürlich, wie die Anzahl der Einwohner im Ascher Ländchen wuchs, so natürlich breitete sich auch das Geschlecht der Zedwitzer aus. Dadurch kam es zur starken Zerstückelung des Besitzes in die verschiedenen Zweige des Geschlechts. Die Zedwitzer verloren allmählich ihre Fähigkeit, ihre Herrschaft vor den „äußeren Einflüssen“ zu beschützen. Sie waren einfach zu zahlreich und jede Vereinbarung zwischen den einzelnen Verwandten wurde mit der Zeit zu einer ziemlich komplizierten Angelegenheit, was im 18. Jahrhundert die Habsburger in ihren Zentralisationsbemühungen ausnutzten und die Zedwitzer um ihre autonome Stellung im Rahmen der Habsburger Monarchie brachten. Auch das stufenweise Eindringen des katholischen Glaubens in das ehemals rein evangelische Gebiet hat das Ihre dazugetan. Einen Einfluss darauf übten meistens die Ehefrauen der Herren von Zedwitz und ihr „fracimor“ aus, die sich zum katholischen Glauben bekannten. Dank ihrer Einwirkung konvertierte so mancher Zedwitzer oder tolerierte mindestens den katholischen Glauben.

Im Jahre 1724 bot Anton Josef, ein Besitzer in Asch, das Ascher Schlösschen der böhmischen Krone als ein besonderes Frauenlehen an. Da er selbst der letzte männliche Erbe der Ascher Linie war und mit seiner Frau Emilia von Hertenberg, die eine strenge Katholikin war, „nur“ zwei Töchter hatte, musste er diesen Schritt unternehmen, damit die Töchter sein Eigentum erben konnten. Es würde sonst auf seine Vetter aus Schönbach bei Asch übergehen. Kaiser Karl VI. hatte gegen dieses Vorgehen keine Einwände; er selbst befand sich in einer ähnlichen Situation – er hatte keinen männlichen Erben, lediglich zwei Töchter. Im Lehenbrief vom 4. Januar 1724 erklärte er das „Schlösschen St. Niklasberg“ (ein Ascher Teil) für ein freies Allodium, das auch an weibliche Erben vererbbar war – unter der Bedingung, dass sein Besitzer dem katholischen Glauben zugeneigt sein musste. Auf dem „Niklas“ wurde zuerst eine Kapelle gegründet und nachfolgend auch eine kleine katholische Kirche, die dem Hl. Nikolaus geweiht wurde.

Der nächste und letzte Kampf der Zedwitzer um die Unabhängigkeit von den Habsburgern dauerte 40 Jahre und endete mit der Herausgabe der sogenannten Temperamentspunkte im Jahre 1775. Dabei drehte sich alles um das Erheben von Steuern. Die Zedwitzer weigerten sich, diese Steuern einzutreiben und zu zahlen. Der Streit zog sich über Jahre. Im Jahre 1757 räumte die Kaiserin Maria Theresia den Zedtwitzern folgende Rechte ein: sie konnten sich Reichsritter nennen und konnten ihren evangelischen Glauben behalten. Auf der anderen Seite verbot sie ihnen, an den sächsischen Universitäten zu studieren, das sächsische Kirchenamt zu kontaktieren und ordnete den Zusammenschluss mit dem Egerland an. Die

meisten Zedwitzer lehnten diese Bedingungen ab und rebellierten nach wie vor weiter. Maria Theresia antwortete darauf mit der militärischen Besetzung des Ascher Ländchens (1765). Auch die zahlreichen juristischen Traktate, die die Zedwitzer nach Prag oder Wien schickten, halfen ihnen nicht. Es war aussichtslos. Die wirtschaftlichen Auswirkungen des ganzen Streits glichen einer Katastrophe. Die Zedwitzer verarmten stark, was sie dazu brachte, die kaiserlichen Forderungen, die in dem Dokument *Temperamentspunkte* vom 10. März 1775 festgelegt wurden, anzunehmen. Durch die *Temperamentspunkte* befreite die Kaiserin die Zedwitzer zwar von den Steuern, aber nicht von Zöllen, sie führte das Salz- und Tabakmonopol der österreichischen Länder ein, garantierte ihnen den Schutz des Landesherrn und Religionsfreiheit und genehmigte die Einrichtung eines evangelischen Konsistoriums (eigenes evangelisches Verwaltungsamt).

Die hundertjährige Zedwitzer Unabhängigkeit war dahin, aber das Bekenntnis zum evangelischen Glauben durfte weiterhin bestehen – bis in die heutige Zeit.

Projekt „Setkávání a výstavy – projekt spolupráce muzeí Mylau a Aš“ byl spolufinancován z prostředků Evropské unie: Operační program Přeshraniční spolupráce Cíl 3 Česká republika - Svobodný stát Sasko 2007 – 2013.

Das Projekt Begegnung ausstellen - Ein Kooperationsprojekt der Museen Mylau und Aš wird von der Europäischen Union, Ziel 3 Tschechische Republik - Freistaat Sachsen 2007 – 2013 mitfinanziert.

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung: Investition in Ihre Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti

Ziel 3 | Cíl 3
Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
2007-2013. www.ziel3-cil3.eu